

ՄԱՐԴԸ ԵՒ ՄԱՐԴԿԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այս դժուար ու տագնապալի ժամանակներուն, որեւէ նիւթ աւելի՝ շատ կը խօսուի մարդուն բարոյագութիւն կեանքին մասին:

Ամէն դէպք անոր անձին շուրջ կը դառնայ եւ ամէն խնդրի մէջ, մարդը կ'երեւայ իր ժխտական ու դրական յատկանիշներով:

Մարդ էական կը զբաղի ընտանիքը, ընկերութիւնը, պետութիւնը եւ համայն աշխարհը: Եւ առանց մէկ քացառութեան, ամէնքն ալ՝ կը դատեն, կը դատապարտեն ու կը պախարակեն անոր վարքն ու բարքը:

Կը խոստանան անոր ազատութիւն մը, որ անկաշկանդ շարժի ու երազային հեռանկարներու փարած արծուային թռիչքներ կատարէ: Բայց՝ հազիւ ոտքերը երկրէն կտրած՝ ձեռնակապեր կ'անցնեն ձեռքերուն, որ չկարենայ իր նպատակին ուղղութեամբ փայլ մը առնել:

Օրէնքով կ'արգիլեն կաշառակերութիւնը, չարաշահութիւնը, գեղծարարութիւնը, բայց՝ անիրաւութեան ախոյեանները միջոցներ կը գտնեն, որ մարդը կեղեքեն ու քեկանեն անոր բարոյական վարկը:

Ձեռ կրնար յօգուտ մարդուն պայքարիլ եւ հոգեւոր վերելք տալ իր մշուշապատ կեանքին:

Ձեռ կրնար անոր մէջ տեսնել շնորհագարդ մարդը, որքան ատեն չես յարգեր գայն որպէս անձնաւորութիւն:

Ձեռ կրնար մարդու մը մետաղացած գգայարանքներուն բարոյական շողարձակում տալ, իր կուրծքին շփանշաններ գետնելով:

Բանաւոր մարդը, ինկած է իր գահէն ու կը գտնուի սողունի գետնամած դիրքին մէջ:

Անիրաւ մամոնային երկրպագուները

մարդուն կերպարին վրայ կը սիրեն տեսնել, ոչ թէ քարեպաշտութեան նառագայթներ, այլ ցոփակեաց ապրելակերպի մը տգեղութիւնը:

Կը յարգեն ու կը պատուեն մարդուն մէջ ո՛չ թէ հոգեւոր արժանիքները, այլ անոր գիրուկ դրամապանակը:

Եւ ցաւը, որ կը խորանայ եւ յուսաբեկում կու տայ մեր սրտին, այն է, որ հասարակութեան մէջ փառաւորում կը տրուի բոլոր անոնց, որոնք Կրեստսեան դիրքերու վրայ, իրենց սնապարծութիւնը կը ցուցադրեն:

Դժբախտաբար, ժամանակակից գնահատողները եւ հիացողները պատուանշանի արժանի կը համարեն դրամատէրը եւ ո՛չ թէ վաստակաշատ մտաւորականը, բազմաշնորհ արուեստագէտը, կամ համբաւի հասած գրագէտը ու բանաստեղծը:

Երբ ոսկիով ծանրաբեռնուած չես, մի սպասեր որ վերին իշխանութիւններէն իմացական արժանիքներդ փողահարուին եւ երջանիկ օր մը՝ պատեհութիւնը բեգի ալ ժպտի ու դասուիս մերօրեայ շփանշանակիրներու կարգին:

Այսօր՝ որոշ է, որ անիրաւ շահն է, որ կը մեծարուի եւ մարդկային փառասիրութիւնն է, որ կը շողոքորթուի ու կը շահագործուի:

Նիւթապաշտ ու մարմնապաշտ մարդը, այնքան հեռացած է Աստուծոյ լոյսէն եւ այն աստիճան մթագնած է միտքը, որ իր ծագումը կը փնտռէ դժոխքի ընդերքներուն մէջ եւ ոչ թէ ամենագոր եւ ամենաբարի Աստուծոյ հայրախնամ ստեղծագործութեան մէջ:

Երբ մարդուն կու տանք սահմանաւոր գոյութիւն մը եւ իր վախճանը կը կապենք անգոյութեան հետ, ատով՝ կը հաստատենք,

թէ մարդը տարբեր չէ կենդանական աշխարհի շորփոտանիներէն:

Ի՞նչ է մարդը մարմնեղէն եւ հոգեղէն կառոյցով:

Հարցումը որքան պարզ է, նոյնքան դժուար է պատասխանը:

Աշխարհի ո՞ր իմաստունը, ո՞ր գիտունը, ո՞ր հզօր իմացականութիւնը եւ ո՞ր մէկը Հին Կտակարանի մարգարէներէն կրցաւ նշգրիտ սահմանում մը տալ մարդկային նակատագրին:

Մարդուն աղփատ ու սահմանափակ մտածողութեան մէջ աղօտ նշոյլ մը անգամ չկայ, ուր ան՝ իր գոյութեան բացատրութիւնը գտնէ:

Մարդ էակը՝ ըստ ինքեան՝ խորհրդաւորութիւն մըն է, անմեկնելի ու անմեկնելի նակատագրով: Մէկ բան որոշ է, որ աշխարհ եկած չէ, գրաստի պէս ուտէ, խմէ ու շնչէ եւ օր մըն ալ աչքերը փակելով, հողին հետ տարրալուծուի եւ անհետանայ:

Մարդուն օրկանիզմը իր հիւսուածքով եւ գործունէութեամբ ապշեցուցիչ հրաշալիք մըն է, որ բախտով չի կերտուիք եւ ոչ ալ կոյր ուժ մը կրնայ հեղինակը ըլլալ այն անվրիպելի ներդաշնակութիւններուն:

Տիեզերքի անպարագրելի Հոգին եւ իմաստութիւնը, շնորհագարդ կարողութիւններով օժտեց ու պատուեց բանաւոր արարածը, որ նուաճէ երկրին ու երկնքին անսպառ բարիքները, յօգուտ մարդկային կեանքին ազնուացման ու բարձրացման:

Ուստի մարդ շռայլօրէն պատուուած է պարգեւատու Աստուծմէ, պէտք չէ մեր արհամարհանքին թիրախ դարձնենք Իր Տիեզերական Հեղինակութիւնը: Գիտութիւնը իր զարմանահրաշ գիտելով, կը փորձէ Աստուծոյ ձեռքէն առնել Ամենկարողութիւնը եւ համաձայն իր նախասիրութեան ստեղծել իւրայատուկ աշխարհ մը:

Մարդիկ՝ սորված պէտք է ըլլան սա մեծ նշմարտութիւնը, որ եթէ գիտութիւնը բաժնուի առաքինութենէն, այն ատեն ստուգապէս կը վտանգուի աշխարհը եւ մարդկութիւնը:

Այս պարագային գիտարուեստը չի ծառայեր մարդուն, այլ կը փութացնէ անոր կործանումը եւ վախճանը:

Որքան ատեն գիտութիւնը ոգեղինացած չի գործեր, իր բոլոր յառաջդիմութիւնները պիտի չծառայեն ու մարդկայնացնեն մարդը:

Գիտութիւնը գիտութեան համար աղետալի կարգախօսը, պէտք է բարոյապէս բարեշրջուի եւ ըստի, գիտութիւնը մարդուն հոգիին ազնուացման համար:

Գիտարուեստ նւթական նուաճումներուն նպատակը պէտք է քիւրեղացնէ մարդկային բարոյականը եւ ոչ թէ ցեխաջուրերու մէջ սուզէ գայն:

Օր մը, երեսելի գիտուն մը մեծ ու գեղեցիկ աշխարհագունտ մը կը գետեղէ աշխատանոցին կեդրոնը եւ միջօրէի նաշի կը հրաւիրէ իր անհաւատ բարեկամը:

Հիշտ ժամուն հրաւիրեալը սրահէն ներս մտնելով՝ հիասթափ կը նկատէ հսկայ եւ հոյակերտ աշխարհագունտը: Հիացումէն մղուած կը բացականչէ.

– Ինչ հրաշալի գործ, ո՞վ շինեց այս աշխարհագունտը, կ'ուզեմ գիտնալ արուեստագէտին անունը:

Բարեպաշտ գիտունը ցուրտ անտարբերութեամբ կը պատասխանէ:

– Ոչ մէկը, մարդ չշինեց, մինակը եղաւ:

– Ի՞նչպէս մինակը եղաւ, չեմ հասկնար ի՞նչ ըսել կ'ուզես, կ'ուզեմ հիմա անունը տաս շինողին:

– Սիրելիս, կը զարմանամ թէ ինչու չես հասկնար. քեզի կ'ըսես, որ մարդ չշինեց:

– Կ'աղաչեմ կատակը ձգէ եւ հիմա անունը ըսէ ինձի հեղինակին:

– Կը ցաւիմ սիրելիս, որ այս անշունչ եւ անհոգի աշխարհագունտին հեղինակը կը փնտռես եւ այս շնչող մոլորակին Արարիչը կ'անգիտանաս:

Արեւը չի խաւարիր բուերուն եւ չղջիկներուն թեւաբախումներով: Բայց անհաւատը կը մեռնի, հողին կը շաղախուի եւ իրեն հետ կը թաղէ իր ԱՆՄԱՐԳԿԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ սաստկօրէն մտրակուած Տիեզերական Հոգիէն: